

**Kommunrevisorerna granskar**

**UMEÅ KOMMUN  
FRITIDSNÄMNDEN**

Grundläggande granskning 2022



## 1. Inledning och bakgrund

Revisorerna är kommunfullmäktiges organ för kontroll och ansvarsprövning av styrelser och nämnder. Revisorerna ska årligen granska verksamheten inom nämndernas verksamhetsområden i den omfattning som följer av god revisionssed. Enligt kommunallagen (12. kap 1 §) är revisionens uppgift att pröva om:

- Verksamheten sköts ändamålsenligt
- Verksamheten ur ekonomisk synvinkel sköts tillfredsställande
- Räkenskaperna är rättvisande
- Den interna kontrollen är tillräcklig

Revisorernas årliga granskning består av såväl en grundläggande granskning som av ett antal fördjupade granskningar. Den grundläggande granskningen är den löpande granskning som varje år genomförs avseende styrelse och nämnder, och består av tre delar:

- Granskning av delårsrapport och årsredovisning
- Granskning av måluppfyllelse
- Granskning av intern styrning och kontroll

Den grundläggande granskningen är till sin karaktär en fortlöpande insamling av fakta och iakttagelser. Granskningen ska ge underlag för att bedöma styrelsens och nämndernas styrning, uppföljning och kontroll, säkerhet i redovisningssystem och rutiner samt måluppfyllelse, för att kunna uttala sig i ansvarsfrågan. Den grundläggande granskningen kommer att fortgå fram till revisionens slutliga bedömningar i revisionsberättelsen rörande 2022.

### 1.1 Syfte och revisionsfrågor

Den grundläggande granskningen är en översiktlig granskning som syftar till att bedöma om styrelse och nämnder har en tillräcklig struktur för styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten. Detta för att säkerställa att de lever upp till de mål och beslut som fullmäktige fastställt.

Den grundläggande granskningen syftar därmed till att ge en översiktlig bild av styrelse och granskade nämnder och en tillräcklig grund för de bedömningar som görs inför ansvarsprövningen.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Har nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med fullmäktiges mål och uppdrag?
- Har nämnden säkerställt att den får tillräcklig uppföljning och rapportering avseende verksamhetens ekonomi och resultat?
  - Vidtar nämnden åtgärder vid eventuella avvikelser?
- Har nämnden en struktur för arbetet med sin interna kontroll som gör att det finns förutsättningar att bedriva den på ett systematiskt och ändamålsenligt sätt?
- Är nämndens beslutsunderlag och protokoll tydliga och ändamålsenliga?

## 1.2 Avgränsningar

Granskningen avser fritidsnämnden och är avgränsad till verksamhetsåret 2022. Granskningen färdigställs och avslutas därmed först efter att styrelse och nämnder behandlat sina årsbokslut/verksamhetsuppföljningar för 2022.

## 1.3 Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens slutsatser och bedömningar. I denna granskning utgörs revisionskriterierna av:

- Kommunallagen (2017:725)
- Strategisk plan 2016–2028
- Riktlinjer för aktiverade styrning (2021-03-09)
- Planeringsförutsättningar, budget och investeringar 2021–2024
- Riktlinjer för intern styrning och kontroll (2011-09-26)
- Nämndernas reglementen

### 1.3.1 Reglemente för fritidsnämnden

Enligt fritidsnämndens reglemente består nämndens grunduppdrag att ansvara för att erbjuda Umeås invånare ett rikt, jämlikt, jämställt och hållbart fritidsutbud. Nämnden ska därigenom ansvara för verksamheter som berör, idrott, ungdomar, folkhälsa och friluftsliv. Detta innebär bland annat uppdrag såsom:

- Tilldela bidrag till föreningar och organisationer
- Aktivt deltagande i planering och utveckling av attraktiva livsmiljöer
- Samverka och/eller samordna arrangemang
- Skötsel och uthyrning av idrotts- och fritidsanläggningar för både elit- och breddidrott

### 1.3.2 Kommunspecifik styrmodell

Umeå kommun specificerar sin styrmodell i Riktlinjer för aktiverande styrning i Umeå kommun, antaget av kommunfullmäktige 2021-03-09. Riktlinjen ska tillämpas av Umeå kommuns nämnder och helägda bolag.

Riktlinjerna fastslår att verksamheten i nämnder/styrelser ska utgå från tilldelat grunduppdrag. Inom ramen för tilldelat grunduppdrag har nämnder/styrelser möjlighet att utifrån sina specifika förutsättningar och behov fastställa hur verksamhetsstyrning och uppföljning ska utformas. Detta innebär att varje nämnd och styrelse inom grunduppdragets ramar, lagstiftning, övriga direktiv och riktlinjer från kommunfullmäktige har mandat att besluta om mål, uppdrag och aktiviteter för sina egna verksamheter.

Uppföljning av grunduppdraget sker årligen genom att nämnd och styrelse bedömer i vilken omfattning nämnden eller styrelsen verkställt grunduppdraget och rapporterar sagda bedömning till kommunstyrelsen som sammanställer inför hantering i kommunfullmäktige.

Utöver grunduppdraget har nämnder och styrelser att förhålla sig till kommunfullmäktiges inriktningsmål. Inriktningsmål kan destinerats till namngivna nämnder och bolag som:

- särskilt ska prioritera arbete med just detta inriktningsmål
- bedöms ha de reella förutsättningar som krävs för att inriktningsmålet ska uppnås

Nämnder och styrelser har även att förhålla sig till specifika tilläggsuppdrag som kan tilldelas av kommunfullmäktige i samband med fastställande av planeringsdirektiv och budget.

### **1.3.3 Planeringsprocess och uppföljning**

Efter kommunfullmäktiges beslut om samtliga nämnders och inriktning under juni månad ska nämnder/styrelser anta verksamhetsplaner och en internbudget inför kommande verksamhetsår. Verksamhetsplaner och nämndsbudget ska beskriva hur nämnder avser verkställa:

- Nämndens grunduppdrag och övriga åtaganden enligt kommunfullmäktiges reglemente
- Mål och tilläggsuppdrag ställda till nämnd i beslutade planeringsdirektiv och budget

Nämnden genomför därefter verksamheten i enlighet med upprättad och fastställd verksamhetsplan och nämndsbudget.

Nämnder och styrelser ska kontinuerligt följas upp. Detta i syfte för att följa måluppfyllelse av verksamheternas kvalitet och utveckling. Uppföljningen ska bland annat ske genom:

- Verksamhetsuppföljning genom månads, tertial och årsbokslut
- Uppföljning av internkontroll

### **1.3.4 Riktlinjer för internkontroll**

Kommunens dokument för riktlinjer för intern kontroll som antogs i september 2011, specificerar att kommunens samtliga verksamhetsområden ska tillämpa dessa riktlinjer. I dokumentet framgår att följande moment ska tillämpas av verksamheterna:

#### ***Risakanalys***

En riskanalys ska göras i syfte att identifiera omständigheter som utgör risk att verksamheterna inte bedrivs enligt lagar och regler samt verksamhetens krav.

#### ***Kontrollåtgärder***

Vid behov ska åtgärder tas utifrån resultatet av riskanalysen som förhindrar att verksamhetens krav inte uppfylls.

#### ***Uppföljning***

Verksamheterna ska systematiskt och regelbundet följa upp, bedöma och avrapportera den interna kontrollen.

#### ***Dokumentation***

Risakanalysen, kontrollåtgärder samt uppföljningen och bedömningen ska dokumenteras.

#### ***Rapportering***

I samband med inrapportering av bokslut ska nämnderna/styrelserna rapportera till kommunfullmäktige huruvida deras internkontroll har varit tillräcklig.

## **1.4 Genomförande**

Den grundläggande granskningen har genomförts av de förtroendevalda revisorerna tillsammans med sakkunnigt stöd från EY. Granskningen har genomförts genom dialogmöten, bedömning av styr- och uppföljande dokument samt protokollsgranskning.

### ***Dialogmöten***

Revisorerna genomför dialogmöten med styrelse och nämnders presidier under våren 2022. Dialogmöte genomförs med hela styrelsen och nämnder (förutom PN, BRN och VN) under höst/vinter 2022. Frågeställningarna vid dialogen utgår från de områden som identifierats i revisorernas risk- och väsentlighetsanalys.

### ***Dokumentstudier***

För att få en helhetsbild av styrelsens/nämndens arbete, kompletteras dialogen med insamling, genomgång och analys av relevanta styr- och uppföljningsdokument (budget, reglemente, uppdragsplan, verksamhetsuppföljning per T1, T2 och årsbokslut, riskanalys, internkontrollplan etc.).

### ***Protokollsgranskning***

De förtroendevalda revisorerna följer styrelse och nämnder löpande, utifrån sina bevakningsansvar för nämnder, genom bland annat protokollsgranskning. Bevakningen rapporteras löpande på revisorernas sammanträden. Protokollsgranskningen dokumenteras på ett av revisorerna överenskommet sätt.

Protokollsgranskningen syftar bland annat till att revisorerna ska få en god uppfattning om vad som tas upp och beslutas i styrelse och nämnder, dess följsamhet till mål och uppdrag samt att notera viktiga iakttagelser utifrån såväl genomförd riskanalys som hur nämnden agerar vid eventuella avvikelser eller i övrigt utför sin styrning, uppföljning och kontroll.

### ***Analys, bedömning och rapportering***

När verksamhetsåret är slut, sammanställs resultatet och en sammanfattande analys och bedömning görs. Detta sammanställs i en rapport per nämnd. Den slutliga rapporten sammanställs först efter att respektive styrelse/nämnd behandlat sina årsbokslut/verksamhetsuppföljningar för 2022. Detta för att säkerställa att granskningen omfattar hela granskningsåret.

## 2. Resultat av granskningen

Nedan redogörs för iakttagelser och bedömningar avseende nämndens verksamhetsstyrning, ekonomistyrning och interna kontroll under 2022.

### 2.1 Styrning och uppföljning av verksamhet

Kontrollpunkt	Kommentar/hänvisning till protokoll
Beslutat om verksamhetsplan utifrån fullmäktiges mål	2021-11-24 § 76
Beslutat om indikatorer för att mäta måluppfyllelsen	2021-11-24 § 76
Följt upp verksamhet och måluppfyllelse i tertialrapporter	2022-05-18 § 40 (Tertialrapport 1) 2022-09-21 § 53 (Tertialrapport 2) Av nämndens tertialrapport för perioden januari-augusti prognostiseras nämnden uppfylla kommunfullmäktiges mål och uppdrag vid årets slut.
Följt upp verksamhet och måluppfyllelse i en årsrapport	2023-01-25 § 2 (Tertialrapport 3)
När måluppfyllelse avseende verksamhet	Av nämndens tertialrapport för perioden januari-december bedöms nämnden delvis uppfyllt kommunfullmäktiges mål, och delvis genomfört tilldelade uppdrag
Vidtagit åtgärder vid indikationer på bristande måluppfyllelse avseende verksamhet	Till följd av den bristande måluppfyllelsen beskriver nämnden ha avsatt ytterligare medel för målets uppfyllnad.  För nämndens tilldelade uppdrag är dessa pågående arbeten och ska slutrapporteras under 2023.

Målet för nämnden som kommunfullmäktige tilldelade handlar om:

- *Mål 2: Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden.*

Nämnden saknar tydlig motivering till varför målet bedöms delvis uppfyllt. Däremot beskriver nämnden ha avsatt medel för förebyggande insatser. Nämnden beskriver vidare att arbetet med denna måluppfyllelse intensifierades under pandemin i syfte att bibehålla ett starkt och hållbart föreningsliv, där kontinuerliga dialoger skedde mellan nämnden och föreningslivet i Umeå. Vidare beskriver nämnden att ha beslutat om utökat stöd för målets uppfyllnad till följd av pandemin.

### 2.2 Styrning och uppföljning av ekonomi

Kontrollpunkt	Kommentar/hänvisning till protokoll
Upprättat en budget för innevarande år inom tilldelad ram	2021-11-24 § 76

Följt upp ekonomin i tertialrapporter	2022-05-18 § 40 (Tertialrapport 1) 2022-09-21 § 53 (Tertialrapport 2) Av nämndens tertialrapport för perioden januari-augusti prognostiseras nämnden göra ett underskott med 1,7 mnkr för 2022.
Följt upp ekonomin i en årsrapport	2023-01-25 § 2 (Tertialrapport 3)
Når måluppfyllelse avseende ekonomi	Nämnden redovisar ett positivt budgetöverskott med 179 tkr för 2022.
Vidtagit åtgärder vid indikationer på bristande måluppfyllelse avseende ekonomi	Nämnden har god måluppfyllelse avseende ekonomi.

Kommunfullmäktige tilldelade nämnden en budgetram för 2022 på 140 394 tkr. 2022 års budgetavvikelse beskrivs vara ett bättre resultat jämfört med föregående år då budgetavvikelsen var – 7 663 tkr. Skillnaden i utfall mot föregående år beskrivs främst bero på effekter av pandemin, vilket nämnden uppger lett till minskade kostnader samt bortfallande intäkter.

### 2.3 Intern kontroll

Kontrollpunkt	Kommentar/hänvisning till protokoll
Beslutat om internkontrollplan	2021-11-24 § 76
Värderat identifierade risker	Internkontrollplanen innehåller en riskanalys.
Internkontrollplanen tydliggör - vilka risker som ska kontrolleras - kontrollmetod - vem som är ansvarig för kontroll - när i tid kontroll sker	Samtliga kontrollpunkter framgår i internkontrollplanen. Vi noterar att en av kontrollpunkterna görs "efter behov".
Följt upp internkontrollplanen	2022-05-18 § 40 (Tertial 1) 2022-09-21 § 53 (Tertial 2) 2023-01-25 § 2 (Tertial 3) Nämnden bedömer i samband vid behandlingen av uppföljningen i tertial 3, att den interna styrningen och kontrollen är ändamålsenlig och tillräcklig.
Vidtagit åtgärder vid identifierade brister	I uppföljningen från tertial 3 framgår åtgärder för respektive kontrollpunkt.

Nämndens internkontrollplan utgår från kontrollområdena:

- Jämställdhet inom personalområdet
- Samverkan med andra förvaltningar och nämnder
- Ekonomi, reinvesteringar
- Föreningar och pandemin
- Nytt bidrags och bokningssystem
- Kompetensförsörjning

Riskanalysen består av identifierade risker inom dessa områden där riskerna värderas hur sannolik risken inträffar. Kontrollområdena med högst riskvärden omfattar områdena, jämställdhet inom personalområdet, samverkan med andra förvaltningar och nämnder, samt ekonomi och reinvesteringar.

### 3. Sammanfattade bedömning

I vår översiktliga granskning av fritidsnämnden har vi inte hittat några väsentliga avvikelser. Vi bedömer därför att nämnden i allt väsentligt har säkerställt en tillräcklig styrning och uppföljning av verksamhet och ekonomi. Vidare bedömer vi att nämnden har säkerställt en tillräcklig intern kontroll.

Vår bedömning grundar sig på följande:

Revisionsfråga	Bedömning
<b>Har nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med fullmäktiges mål och uppdrag?</b>	<p>Vi bedömer att nämnden i allt väsentligt säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med fullmäktiges mål och uppdrag.</p> <p>Vår bedömning grundar sig på att nämnden har arbetat utifrån reglementet och antagit en uppdragsplan med mätbara indikatorer. Måluppfyllelsen är delvis god där en tydlig motivering till nämndens måluppfyllelse framgår. Vi noterar dock att nämndens uppdrag av fullmäktige för 2022 är ett pågående arbete och ska slutrapporteras under 2023.</p>
<b>Har nämnden säkerställt att den får tillräcklig uppföljning och rapportering avseende verksamhetens ekonomi och resultat?</b>	<p>Vi bedömer att nämnden har säkerställt att en tillräcklig uppföljning av verksamhet och ekonomi sker.</p> <p>Vår bedömning grundar sig på att nämnden har följt upp verksamheten i enlighet med fullmäktiges styrprinciper.</p>
<b>Har nämnden en struktur för arbetet med sin interna kontroll som gör att det finns förutsättningar att bedriva den på ett systematiskt och ändamålsenligt sätt?</b>	<p>Vi bedömer att nämnden har säkerställt att arbetet med sin interna kontroll sker på ett systematiskt och ändamålsenligt sätt.</p> <p>Vår bedömning grundar sig på att nämnden har arbetat med intern kontroll i enlighet med fullmäktiges riktlinje.</p>
<b>Är nämndens beslutsunderlag och protokoll tydliga och ändamålsenliga?</b>	<p>Vi bedömer att nämnden har säkerställt att beslutsunderlagen och protokoll är tydliga och ändamålsenliga.</p> <p>Vår bedömning grundar sig på att det inte har framkommit några väsentliga avvikelser kopplat mot protokollens tydlighet och ändamålsenlighet.</p>

Umeå mars 2023

Samuel Larsson  
Verksamhetsrevisor, EY

Petter Frizén  
Certifierad kommunal yrkesrevisor, EY